

E D E B İ Y A T / R O M A N

**Onu Ben
Öldürdüm
Leonardo**

**Deniz
Kavukçuoğlu**



I. Bölüm

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden gelen çağırımı okuduklarında hiç şaşırmadılar. Bunu bekliyorlardı. Bir buçuk ay önce birlikte tatile gittikleri, fakat iki gün sonra orada bırakıp döndükleri dostları Tamer Doğan ardında hiçbir iz bırakmadan kaybolmuştu. Döneceği gün Atatürk Havalimanı'nda bekleyen büyük oğlu Murat babasının çıkmadığını görünce önce Türk Hava Yolları'na sormuş, dönüş tarihinin değişmesi için kendilerine başvuru yapılmadığını öğrenince babasının kaldığı evin Almanya'daki sahibine telefon etmişti. Adamın hiçbir şeyden haberi yoktu, ama Murat'ın telefondaki sesinden telaşa kapılmış, evin temizliği ile görevlendirdiği Bay Nikolai Santini'yi arayarak ona ne olup bittiğini öğrenmek için eve gidip bakmasını söylemişti. Bay Santini aynı gün eve gelmiş, kapıyı açık bulduğu için önce içeriye seslenmiş, yanıt gelmemesi üzerine eve girmiş, her şeyin yerli yerinde olduğunu, kiracının taşındığına ilişkin bir izlenim edinmediğini, çünkü valizinin, çantalarının, diğer eşyasının hâlâ evde olduğunu Almanya'daki ev sahibi Walter Stoll'a bildirmişti. Walter Stoll öğrendiklerini Murat Doğan'a aktarınca o da derhal polise başvurmuş, İstanbul ve Empoli polisi ortak bir soruşturma başlatmıştı.

Enver Atılgan, Nihat ve Leyla Bakış'ı Emniyet Müdürlüğü'nde sivil bir memur karşılayıp özel bir odaya aldı. Memurun konuşması, davranışları son derece kibardı. Ellerini sıkıp, "Hoş geldiniz" dedikten sonra odanın ortasında bulunan geniş bir masanın çevresindeki koltuklarda yer gösterdi, ne içeceklerini sordu.

Hepsi kahve söylediler. Kahveler gelince memur, “Artık başlayabiliriz” dedi. “Bu sizlere yönelik bir soruşturma değil, yalnızca bir formalite, çünkü İtalya’daki meslektaşlarımız bir an önce bu dosyanın kapanmasını istiyorlar. Bu arada konuşmalarımızın yasa gereği kayda alınacağını belirtmek isterim. İtalyanlar evi ararlarken, Tamer Doğan’ın kâğıtları arasında el yazısıyla yazılmış bazı notlar bulmuşlar. Aralarından bir not bize de ilginç geldi, bunu size okumak istiyorum. Bir şey söylemek isterseniz, sözümü kesebilirsiniz. Bunun için buradasınız...”

Memur sözünü bitirmemişti ki, Leyla Bakış, “Bir sorum var” diyerek atıldı, “Tamer Doğan çok yakın dostumuzdu bizim, merak ediyoruz, başka hiçbir şey bulamamış mı İtalyan polisi? Telefon, bilgisayar falan...”

“Bilgisayar mı?” diyerek meraklandı memur. “Bilgisayarı mı vardı, Tamer Bey’in?”

Hepsi bir ağızdan, “Evet, vardı” dediler, “el büyüklüğünde bir cep bilgisayarı vardı.”

“Tutanaklarda bundan söz edilmiyor” dedi memur. “Yalnız civardaki bir bakkal sahibinin ifadesi var; bir de bar işleten bakkal, Tamer Bey’in üç kez dükkânına geldiğini, alışveriş yaptıktan sonra dükkânının karşı kaldırımındaki masalardan birine oturduğunu, önünde radyo gibi bir şey olduğunu, fakat hiç sesi çıkmadığı için bunun bir radyo olduğunu da sanmadığını söylemiş. Bu, sözünü ettiğiniz cep bilgisayarı olabilir.”

“Bulunamamış olması çok garip” dedi Enver Atılğan, “Tamer Bey, nesi var nesi yoksa hep yanında taşırdı, askılı bir çantası vardı, cüzdanı, pasaportu, fotoğraf makinesi, video kamerası, cep telefonu, bilgisayarı, pipoları... Her şeyi o çantanın içindeydi.”

“Bordo bir çanta olmalı... Bu çanta Luigi Agneli adındaki bir tanığın ifadesinde de geçiyor. Tamer Bey, bakkala son git-

tiğinde iki koli şarapla, iki şişe grappa denilen sert bir İtalyan içkisi almış, bakkala, ‘bunları nasıl taşıyacağım’ diye sorunca o da o anda dükkânda bulunan birinden Tamer Bey’i kaldığı eve kadar götürmesini rica etmiş, Tamer Bey’in kucağındaki çanta vites değiştiren adamın kolunu zorlamış...”

“İçmiş mi o kadar şarabı?” diye sordu Leyla Bakış.

“İtalyan polisine bakılırsa içmiş, çünkü yalnızca boş şişeler bulmuşlar evde” diye yanıtladı polis.

“Adamın huyu değişmiş” dedi Enver Atılğan.

“Üç-beş gün içinde insanın huyu değişir mi, Tanrı aşkına? Demek bir derdi vardı, kendini içkiye vurdu. Peki, çantadan başka bir şey kalmamış mı adamın aklında?” diye sordu Nihat Bakış.

“Bir de sakalları” diye yanıt verdi memur. “Hırpani bir görünüşü varmış Tamer Bey’in. Üzerinde buruşuk bir tişört, altında lekeli bir bermuda şort, son defasında öyle gitmiş bakkala...”

“Zavallı adam” dedi Leyla Bakış, “oysa ne çok özenirdi giyimine, kuşamına...”

“Peki, başka gören olmamış mı onu?” diye sordu Enver Atılğan.

“Daha önce amatör bir bahçıvan görmüş iki kez. Adam, Tamer Bey’in kaldığı evin arkasında bir tarla kiralamış kendine. Sebze ekiyormuş, çapa yapmaya geldiği günler görmüş Tamer Bey’i. Evin üst kat kapısının açıldığı terasta, masada bir şeyler yazıyormuş, her iki seferde de el sallamışlar birbirlerine, ama konuşmamışlar.”

“Kim bilir neler yazıyordu?” dedi Leyla Bakış.

“Bunu biz de merak ediyoruz, ama şimdi okuyacağım notlardan ve Leonardo da Vinci üzerine birtakım karalamalardan başka kayda değer bir şey bulamamış Empoli polisi. Eğer başka sorunuz yoksa okumaya başlıyorum.”

“Burada kalışımı ‘kaçış’ olarak tanımlamam doğru mu, yoksa başka bir ad mı bulmalıyım, buna daha sonra karar vereceğim. Ama buradayım, İtalya’da, Toscana’da, insansız, küçük bir vadide tek başıyım. Yelkenlisiyle, uzun süre karaya dönmemesine denize açılan, arada hiçbir kara parçasının görünmediği ufuk çizgisine doğru durmaksızın yol alan bir maceraperest gibiyim. Buzdolabı, kiler beni en az iki hafta dışarıya muhtaç etmeyecek kadar dolu. Floransa’nın otuz kilometre kadar kuzeybatısında, Vinci Kasabası’na altı kilometre uzaklıktaki Porciano adında bir köyün yakınıdayım. İstanbul’dan yola çıkarken, bir süreliğine de olsa yaşayacağım yerin böyle bir vadide, eve dönüştürülmüş eski bir değirmen olduğunu bilseydim gelir miydim, sanmıyorum. Benim gibi altmış beş yaşında, üstelik de üç yıl önce kalp krizi geçirmiş bir adam için pek kolay olmayacak burada yaşamak.”

“Demek başından beri farkındaymış orada tek başına yaşamanın kolay olmayacağını, ama çok direndi ‘kalacağım’ diye. Eşini altı yıl önce bir trafik kazasında yitirmişti. Salacak’ta, kendine ait bir dairede yaşıyordu. Deniz gören güzel bir evdi” diyerek memurun sözünü kesti Enver Atılğan.

“Enver Bey doğru söylüyor” dedi Nihat Bakış, “yalnız yaşıyordu, ama arkadaş canlısı bir insandı, evi dolup taşardı. Eşimle birlikte balkonunda çok kez oturmuşluğumuz vardır. Özel sektörde fabrika yöneticiliğinden emekli bir işletme mühendisiydi, iyi sayılacak bir geliri vardı.”

“Dalgalanmalar, altüst oluşlar, başarılar kadar başarısızlıklar, yengiler kadar yenilgilerle de renklenmiş bir hayat var arkamda. Fakat bunca yılın yükü artık ağır gelmeye başladı, yoruldum. Sanırım, buranın sessizliği, dinginliği iyi gelecek bana.”

“Sözünü ettiği o dalgalanmaların, altüst oluşların, başarısızlıkların, hele yenilgilerin doğrusu hiç farkına varmadım” diye araya girdi Leyla Bakış. “Biraz abartmış bence, yoksa anlardık. Hele yorulmak! Hiç sanmıyorum. Onca yıldır tanırım, onu hiç yorgun, bitkin görmedim, tam tersine hepimizden dinç görünürdü.”

“Karizması olan, aranan, sevilen, saygınlığı olan bir adamdı. Yalnız son aylarda düşünceli bir hâl vardı üzerinde, sanırım bir kadın...” dedi Enver Atılgan.

“Dilerseniz bu konuya daha sonra girelim. Şimdilik olayın coğrafyasındayız” diyerek sözünü kesti memur.

“İnternette dolaşırken buldum bu adresi: Lamporecchio-Porciano, Via Montalbano 182 (Vinci). ‘Vinci’ sözcüğünü görünce heyecandan durup kaldım bir süre, sonra arama motorunda Vinci’ye baktım. Gerçekten de Leonardo da Vinci’nin 15 Nisan 1452 günü yirmi iki yaşında güzel, fakat adsız bir köylü anne ile saygın bir burjuva olan Piero da Vinci adındaki noter babanın ‘gayrimeşru’ çocuğu olarak doğduğu köydü burası. Leonardo beş yaşına kadar annesinin yanında yaşamış, onun bir çiftçiyle evlenmesi üzerine, baba tarafından dedesi olan Antonio da Vinci’nin yine aynı köyde bulunan evine taşınmıştı. 1468 yılında dedenin ölmesi üzerine aile Floransa’ya taşınınca, o da babasıyla birlikte Rönesans’ın doğum yeri olan bu kente göçmüştü.

Resim sanatına ezelden beri tutku derecesinde meraklıyım. Leonardo üzerine Türkiye’de yayımlanan tüm kitapları okudum. Hayranı olduğum bu dâhi sanatçının yaşamının ilk on altı yılını geçirdiği, ileride o eşsiz başyapıtlarına yansıtacağı duygularının ilk gelişmeye başladığı bu küçük kasabayı çok merak ediyordum. Yaşadığı doğanın, sunduğu renklerin, yarattığı coşkuların, ama aynı zamanda da yol açtığı acıların, hüznlerin insanların duygularının gelişmesindeki başlıca etkenlerden biri olduğuna inanı-

rim. Eğer İtalya'ya gideceksem, bu kez mutlaka Vinci'ye gitmeli, Leonardo'nun dolaştığı sokaklarda, bağ yollarında dolaşmalı, onun duyduğu duyguları algılamaya, anlamaya çalışmalıyım; aradan beş yüz elli beş yıl geçmiş, o zamanlar küçük bir köy olan Vinci şimdi on beş bin nüfuslu bir kasabaya dönüşmüş de olsa...

Belki bir şeyler de yazabilirdim Leonardo da Vinci üzerine.

Toscana konusunu açtığım arkadaşlarım da bana katılınca yola çıktık; dört kişiydik. Onlar İstanbul-Roma uçağında aralarım da Vinci çevresindeki Volterra, San Gimignano, Siena gibi her biri birer bibloyu andıran o şirin, tarihsel kentlerde nereleri gezeceklerini, lokantalarında, trattoria'larında neler yiyeceklerini, hangi şarapları içeceklerini konuşurlarken, benim aklım Vinci'ye kilitlenmişti. Dünyaya, talihin gölge düşen yanında gözlerini açmış, belki de bu nedenle büyük çağcılı Michelangelo Buonarotti gibi kendini hayatın gündelik akışından soyutlamış bu dâhiyi düşünüyor, bir an önce bir tepe üzerine kurulmuş bu küçük kasabaya ulaşmak için sabırsızlanıyordum.

Roma'dan bir araba kiralayıp Floransa yönüne doğru yola koyulduk. Floransa'yı geçtikten sonra 11A numaralı otoyoldan Pistoia çıkışında çıkıp Empoli üzerinden Vinci'ye doğru yol aldığımızda henüz akşam olmamıştı. Almanya'da bulunan ev sahibi gönderdiği elektronik iletide yolu ayrıntılı olarak tarif etmişti. Bu tarif üzerine önce Vinci'yi, daha sonra da San Baronto adında küçük bir köyü arkamızda bırakıp dört kilometre kadar gittikten sonra yine onun kadar küçük bir yerleşim yeri olan Porciano'ya geldik."

"Bu önemli mi, bilmiyorum, ama yol boyunca arabayı ben kullandım. Zaten Roma'da da benim üzerime kiralamıştık arabayı" dedi Leyla Bakış.

Memur, "Bunun bir önemi olacağını sanmıyorum, ama dikkatiniz için teşekkür ederim" diyerek son verdi bu gevezeliğe.

“Kalacağımız evin anahtarını burada bir bakkaldan teslim alacaktık, köyün hemen girişindeki dükkânı bulmamız zor olmadı. Dükkânın sahibi olan, İtalyanca’dan başka bir dil konuşamayan Bayan Monica Magnanelli, mekânın bir köşesini bar olarak düzenlemiş, dışarıya da üç masa koymuştu.”

Leyla Bakış gene duramadı.

“Nelere dikkat etmiş Tamer Bey” dedi, “kadının adı bile aklında kalmış, bu kadar ayrıntıyı akılda tutmak! Bravo doğrusu...”

Karısının kendisinden bir onay beklediğini düşünen Nihat Bakış, “Hep öyle değil miydi, hayatım? Bilgisayar gibi belleği vardı... Özür dilerim memur bey, siz devam edin lütfen” dedi.

“Dört kişiye dört gün yetecek kadar yiyecek, içecek aldıktan sonra yorgunluk gidermek için birer bardak şarap içip elimizdeki adrese doğru yola koyulduk. Bayan Magnanelli’nin, ‘hemen şurada’ dediği evi bulmamız ise oldukça zor oldu. Bir değirmen arıyorduk; yolun sol yanı sık ağaçlardan dibi görünmeyen bir vadi, sağ yanı ise aynı sıklıkta ağaçlarla kaplı bir yamaçtı. Değirmen, ağaçların arasında olmayacağına göre mutlaka o yamacın üzerindeki bir tepede olmalıydı, hepimiz bu kanıdaydık. Bu nedenle çukuruna, taşına, darlığına bakmadan karşımıza çıkan, bizi o tepeye götüreceğini düşündüğümüz her yola giriyor, fakat ancak birkaç metre gidebiliyorduk. Bakkalın söylediği yerden çok uzaklaşmıştık, gerisin geriye döndük. Yolda rastladığımız hiç kimse değirmenin nerede olduğunu bilmiyordu. Umutlarımız kırılmıştı, daha ayrıntılı sormak üzere bakkal dükkânına geri dönmeye karar vermiştik ki, vadiye inen bir yol, yolun bitiminde de iki katlı taş bir yapı gördük ağaçların arasından. Arabayı yolun kenarında bırakıp heyecanla bir araba sığımlığı patikadan aşağıya, taş yapıya doğru koştuk.

Elimizdeki anahtar kapının kilidine uyuyordu. Burası gerçekten de eski bir değirmendi, fakat bir su değirmeniydi! Hinoğluhin Alman, internette yayınladığı ilanda evinin yeri müşteriler üzerinde olumsuz etki yapabilir düşüncesiyle hileye başvurmuş, değirmenin yel mi, yoksa su değirmeni mi olduğunu belirtmemişti. Değirmen, işlevi gereği Arno Irmağı'nın kollarından birinin aktığı bir vadinin ağzına kurulmuş, fakat yapım yılı olan 1632'den bu yana geçen üç yüz yetmiş beş yıl içinde birçok şey gibi çevresindeki doğa da değişmiş, o akarsudan geriye yanı başındaki taşların arasından şırlıtlıya akan bir şelalecikten başka bir şey kalmamıştı. Fakat bu su verimli Toscana toprağını iyice besliyor olmalı ki, vadi, eski değirmenin yirmi-yirmi beş metre ötesinden itibaren derinleşerek ağaç ve çalılardan içinde yürünmesi olanaksız bir ormana dönüşmüştü.

Evin yeri dostlarımda gözle görülür bir düş kırıklığına yol açtı. Pastoral betimlemelerle, roman adı gibi "Vadim o kadar yeşildi ki" ya da "yeşil vadideki eski taş değirmen" türünden tümceler kulağa çok hoş gelse de günlük yaşam pratiği açısından, üstelik de turistik bir gezi için konumu gerçekten hiç elverişli değildi. Dostlarım zaten dört günlüğüne gelmişlerdi, durumu görünce dönüş tarihlerini daha da öne aldılar, iki gece kalıp İstanbul'a döndüler."

Nihat Bakış'ın yüzü asıldı.

"Tamer Bey'in anlatımında dolaylı da olsa bir sitem var bize" dedi, "ama ne yapabildik? Yaşanacak bir yer değildi orası. Hah, Katolik keşişi, Budist rahibi ya da ne bileyim Hint fakiri olsak tamam da, normal bir insan üç günde keçileri kaçırırdı orada..."

"O kadar da değil Nihatçığım" dedi Enver Atılğan, "abartma lütfen, bence çok hoş bir yerdi, yeşillikler içinde, sessiz, tam kafa dinlenecek bir yerdi. Fakat Tamer Bey için söylüyorsan haklısın, doğrusu araba kiralamamaktaki ısrarını hâlâ anlayabilmiş değilim..."